

Література:

1. Е.В. Мних Економічний аналіз: Підручник /Е.В. Мних - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412с.
2. М.А. Болюх Економічний аналіз/ М.А. Болюх – К.:КНЕУ,2001.-540с.
3. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навч. Посібник/ Івахненко В.М. – К.:Знання-прес,2000. – 207 с.
4. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навчальний посібник/ Мец В. О. – К.: Вища шк., 2003. – 278с.
5. М.Я. Коробов Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств/ М.Я. Коробов – К.: ЗНАННЯ, 2002. – 294с.
6. М.А. Болюх Збірник задач з курсу «Економічний аналіз»:Навч. Пос./ М.А. Болюх – К.: КНЕУ, 2002. – 232с.
7. Гайдай Н., Черная С. Методика операционной проверки денежных активов торговых предприятий/ Гайдай Н., Черная С. // Бухгалт. учет и аудит.- 2002.- № 5.- С. 43-47
8. Деньги. Кредит. Банки: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по экон. спец. / Под ред. Е.Ф. Жукова.-М.: ЮНИТИ, 2000.-624 с -Библиогр.: с. 617.
9. Долан Э.Дж. и др. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Пер. с англ. В.Лукашевича и др.; Под общ. ред. В.Лукашевича – М., 2006. – 612 с.

УДК 657

Жмуркович Д.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Максименко Д.В.**,
Мукачівський державний університет

ПОНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Становлення в Україні ринкової системи господарювання з розвинутим приватним сектором пов'язано із активністю підприємницької діяльності в усіх сферах економіки. Адаптація економіки України до умов ринкових відносин викликає об'єктивну потребу в нових підходах до управління підприємством, і, отже, сприяє появі нових інформаційних потреб в управлінні. Інтеграційні та глобалізаційні процеси, зумовлюють виникнення нових механізмів управління. Так, порівняно недавно у корпоративному словнику з'явилися поняття «управлінський облік» та «облікова політика».

Бухгалтер і керівник повинні проаналізувати доцільність застосування певної методики обліку і розробити відповідну облікову політику. Облікова політика в сучасних умовах стає все більш значимою.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» внутрішньогосподарський (внутрішньогосподарський) облік – це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством» [1].

Науковець М.Г. Чумаченко, одним з перших детально описав управлінський облік, який зазначає, що «на відміну від обліку витрат в управлінському обліку наголос робиться на складання попередніх кошторисів затрат, на оперативне виявлення відхилень від кошторисів, на систематичний аналіз витрат виробництва і варіантів управлінських рішень на базі оцінки їх собівартості». [2].

Дослідженню формування особливостей функціонування управлінського обліку на підприємствах присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як І.В. Аверчева, А. Апчерча, П.Й. Атамаса, М.А. Вахрушіна, В.П. Галенко, Р. Гаррісона, С.В. Голова, З.Ф. Гуцайлюка, С.Г. Джойла, К. Друрі, Р. Ентоні, А. Зудиліна, В.Б. Івашкевича, Т.П. Карпової, В.Е. Керімова, О.В. Ковальової, Н.П. Кондракової. Вони вважають, що управління виробничою

діяльністю є складним і комплексним процесом. До того ж склад елементів системи управлінського обліку може змінюватися в залежності від цілей управління. Тим часом будь-яка система обліку, організована на конкретному підприємстві, відповідає загальноприйнятим принципам. [3].

У праці Н.П. Кондракова [4, с.284-287], присвяченій характеристиці фінансового та управлінського обліку, сформульовано низку завдань управлінського обліку: облік наявності та руху матеріальних і фінансових ресурсів; облік витрат і доходів та відхилень в цілому по підприємству і окремих підрозділах; обчислення різних показників фактичної собівартості продукції; визначення фінансових результатів. Аналіз цих завдань дозволяє зробити висновок, що автор включає в об'єкт управлінського обліку інвестиційну діяльність підприємства.

У роботі І.В. Аверчева [5, с. 39-41] при розгляді видів управлінського обліку та звітності виділяють наступні критерії, що визначають види управлінського обліку: тимчасові горизонти управління; рівень завдань і мету власників; фазу розвитку бізнесу.

Дещо по-іншому сформульовано визначення бухгалтерського обліку Американською асоціацією бухгалтерів, під яким розуміють процес ідентифікації інформації, обчислення й оцінка показників і надання даних користувачам інформації для підготовки, обґрунтування і прийняття рішень. Іншими словами, задача управлінського обліку - забезпечення посадових осіб інформацією, необхідною для прийняття правильних рішень. [6].

Науковець О.В. Карпенко в своїй праці зазначає, управлінський облік є складовою системи інформаційної підтримки управління підприємством. Завдяки йому у сукупності та взаємозумовленості реалізуються три елементи:

- ведення рахунків, які забезпечують можливість здійснювати калькулювання за цільовим призначенням (наприклад, для оцінки запасів, ціноутворення тощо);
- акцентування уваги - через звітність за ключовими аспектами діяльності (про виконання бюджетів) у розрізі центів відповідальності;
- вирішення проблем - в результаті аналізу з метою оцінки сприятливих та несприятливих наслідків можливих варіантів дій [7].

Сутність управлінського обліку, згідно Р. Каплану, виражається в наступному:

1) забезпечення всіх рівнів управління даними, необхідними для прийняття управлінських рішень, і 2) вироблення інформації, що є засобом комунікації на підприємстві. Інформація, що готується в системі управлінського обліку, базується на фінансовій інформації, разом з тим вона більш деталізована і не обов'язково повинна мати вираз у грошовій оцінці. С.Ф. Голов зазначає, що управлінський облік – це процес виявлення, зміни, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації і передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю в організації і для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів [8].

На вітчизняних підприємствах можливі два основні варіанти організації управлінського обліку. Перший варіант передбачає, що всі облікові документи надходять до бухгалтера, котрий веде управлінський облік (або групі бухгалтерів), який має визначити, як господарські операції, що враховуються в первинних документах, повинні відобразитися в управлінському обліку. По кожному з первинних документів він формує управлінські та бухгалтерські проводки. Перевага цього варіанту полягає в тому, що він найбільш точно відповідає основним принципам ведення обліку і дозволяє повніше відобразити діяльність підприємства. Недолік полягає в тому, що потрібні додаткові ресурси для створення інтегрованої бухгалтерської системи, що поєднує як типову бухгалтерську, так і управлінську конфігурації. Другий варіант організації управлінського обліку будується на тому, що в управлінську базу даних інформація вноситься вже після того, як вона була відображена в базі даних бухгалтерського обліку. Тобто, ведуться дві паралельні бази даних. Фінансова бухгалтерія при цьому працює в звичайному режимі, надаючи свою базу бухгалтеру, котрий веде управлінський облік, для її подальшої трансформації. Можливі й інші варіанти ведення управлінського обліку, наприклад, на основі даних оперативного обліку (про рух товарів, грошових коштів тощо). У цьому випадку можна

буде отримувати управлінські звіти лише за окремою аналітичною інформацією (фактичний залишок товарів, заборгованість [3]).

На думку професора Соколова Я.В., управлінський облік являє собою аналітичний рахунок до рахунку основне виробництво, калькуляцію собівартості, реєстрацію витрат на підприємстві, а також аналіз господарської діяльності. Аксененко А.Ф. визначає управлінський облік як внутрішньогосподарський, спрямований на вивчення контролю, аналізу й оцінки виробничої діяльності минулого, сьогодення і майбутнього характеру підприємства в цілому і його структурних підрозділів для вирішення стратегічних і тактичних задач [12, с. 112].

На сьогодні найбільш економічним підходом до побудови системи обліку витрат вважається підхід, за якого виділяються типові управлінські завдання (контроль за виконанням бюджетів: реалізації, придбання виробничих витрат на оплату праці, адміністративних витрат, витрат на збут тощо) [14, с.843].

Отже, мета управлінського обліку – це передусім забезпечення менеджерів інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень. Управлінський облік розширює фінансовий облік, охоплюючи виробничі операції. До даних управлінського обліку, призначених для керівництва підприємства, висуваються зовсім інші вимоги, ніж до інформації, представленій у фінансовій звітності і використовуваної зовнішніми користувачами – інвесторами, кредиторами тощо. У сучасних умовах управлінський облік через свої функції виступає як основний інформаційний фундамент управління внутрішньою діяльністю підприємства, його стратегією і тактикою [3].

Управлінський облік є невід'ємна частина менеджменту і враховує всі особливості роботи банку, повністю розкриває економічні, технічні можливості банку, ресурси, які використовуються, фінансові можливості тощо. Організація управлінського обліку в банку повинна передбачити можливість збору, вимірювання, реєстрації, накопичення, оброблення, узагальнення інформації, необхідної для оцінки доходів, витрат, прибутковості та ефективності всіх об'єктів управління банку [15].

Формування дієвого управлінського обліку для суб'єкта господарювання відіграє важливу роль. Обліковий процес на підприємстві залежить правильності його ведення, в ефективному управлінні ним та його функціонуванні, оскільки від того наскільки правильно організований весь процес діяльності підприємства. Оволодіння методами управлінського обліку, без використання яких сьогодні не можливо ефективно управляти підприємством, стало дуже актуальним. Тому на сьогоднішній день пріоритетним завданням для прогресивних компаній становиться підготовка висококваліфікованих спеціалістів з управлінського обліку, які змогли б організувати аналітичну роботу на підприємстві. Невирішені практичні питання управлінського обліку обумовлюють нераціональне використання інтелектуальних, інформаційних, організаційних, фінансових ресурсів підприємств України, невиправдане збільшення витрат на програмне забезпечення, придбання засобів обчислювальної техніки, на стандартизацію бізнес-процесів і автоматизацію управління.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. - № 996-XIV// Відомості ВРУ . – 1991 . – ч.1. п.2 ст. 1
2. Чумаченко М.Г. Управлінський облік потребує підтримки/ М.Г. Чумаченко// Бухгалтерський облік і аудит. – 2003. – № 5. – С. 3-7.
3. Матвійчук М.З. Теоретичні аспекти функціонування управлінського обліку на підприємстві / М.З.Матвійчук // ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА. – 2013. - №44 – С. 299
4. Кондраков Н.П. Бухгалтерский (финансовый, управленческий) учет : учеб. / Н.П. Кондраков – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 448 с.
5. Аверчев И.В. Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение / И.В. Аверчев. – М.: Вершина, 2006. – 512 с

6. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. - 6-те вид., перероб. і допов. - К.: Алерта. 2011. – С. 433
7. Карпенко О.В. Бухгалтерський облік та аудит / О.В. Карпенко . - 2009
8. Голов, С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку [Текст]: моногр. /С.Ф. Голов. -К.: ЦУЛ, 2007. - 522 с.
9. Керимов В.Э. Управленческий учт : учебник / В.Э. Керимов. – М. : Дашков и Ко, 2004. – 460 с.
10. Кольцова Т.А. Об организациисистемыуправленческогоучёта на предприятии / Т. А. Кольцова // Академическийвестник. – 2010. – № 4. – С. 106-110.
11. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник / О.В. Лишиленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 254 с.
12. Аксененко А.Ф. Себестоимость в системеуправленияотраслью: учет и анализ [Текст] / А.Ф.Аксененко. – М.: Экономика, 2004.
13. Давидович І. Є. Контролінг Навчальний посібник.—К.: Центр учбової літератури.,2008.—552 с.
14. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник/ М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін./ За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К.: Алеута, 2009. – 1056 с.
15. Бартош О.М. Управлінський облік, як основа ефективної системи управління банком / О.М. Бартош // ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР. – 2014. - № 1 (13). – С. 41

УДК 657

Ліба Н.С.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу,
Мукачівський державний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК З ТОЧКИ ЗОРУ МЕНЕДЖМЕНТУ

На сучасному етапі розвитку економіки важливо врахувати зростання нестабільності зовнішнього середовища підприємництва, яке стосується всіх основних процесів: інноваційних, інвестиційних, технологічних, оподаткування, приватизаційних, реформування земельних відносин в аграрних формуваннях і, на кінець, управлінських.

В українській економіці сьогодні вже існують всі передумови для того, щоб розглядати бухгалтерську діяльність з урахуванням її управлінського аспекту. У визначенні бухгалтерського обліку, сформульованому Американською асоціацією бухгалтерів, чітко відзначається управлінський аспект: це процес ідентифікації інформації, обчислення й оцінки показників та надання даних користувачам інформації для вироблення, обґрунтування і прийняття рішень [1].

Управлінський облік забезпечує всі стадії управлінського циклу інформацією: аналізу, контролю, планування, прогнозування. Деякі вчені доводять, що ці стадії належать до різних галузей знань. На їхню думку, управлінський облік має тільки облікові аспекти – виявлення, реєстрації, накопичення, підготовки, інтерпретації й передачі інформації для процесу управління. Однак використання підготовленої інформації управлінського обліку для менеджерів усіх рівнів управління для прийняття рішень із забезпечення майбутніх результатів діяльності обмежується в зв'язку із складністю розуміння економічного змісту статей та форм управлінської звітності, їх взаємозв'язку. На практиці спостерігається дефіцит інформації, а інформація, яка надається управлінським обліком, не використовується.

Основним завданням управлінського обліку є ведення перспективного обліку – нормування, бюджетування, контроль за відхиленням витрат від норм, аналіз і планування з метою інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Організація

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>